
SITY OF CALIFORNIA
LIGHT
68

NB
A·B·NORDISKA·
·BOKHANDELN·
·STOCKHOLM·

Sv. Theatern. N:o 55.

DEN GRÅA PALETÅN,

VAUDEVILLE I EN AKT.

FRITT EFTER BÖGHS BEARBETNING AF EN TYSK IDÉ.

Uppförd på Södra Theatern år 1855.

Andra upplagan.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Pris: 50 öre.

Personerne:

v. SEYDEL, jägmästare.
FRITZ, hans brorson, volontär.
WILHELM WAHLBERG, landtmätare.
CLARA HOLMGREN, ung enka.
SIVERT, aktuarie.
JOHAN, Fritz's uppassare.
ANNETTE, LINA, HANNA } fru Holmgrens pigor.
MELCHIOR, jude.
PETTERSSON, skräddarmästare.
TRE ANDRA KREDITORER.

Händelsen föregår i Stockholm, de första scenerna hos Fritz von Seydel, de öfriga hos fru Holmgren.

STOCKHOLM.
HÖRBERGSKA BOKTRYCKERIET, 1861.

(*Ett ungkarlsrum. Dörrar på båda sidorna. I fonden ett stort klädskåp. Till höger ett bord med en kaffeservis. Fritz är klädd i nattrock.*)

Första Scenen.

FRITZ (*i det han kastar från sig en tidning*).

Sång N:o 1.

Mel.: En gammal dryckesvisa. (Återfinnes i Böghs visor 3:dje häft. N.o 1.)

1.

Om frihet de tala och skrifva,
De stoja och ropa mot våld;
Dock trälar de äro och blifva
I maktens och penningens sold.
De låta sig tyrannisera
Af björnar och sqvaller och prat;
Men slikt skall mig aldrig genera,
Jag ler åt Tungusernas hat.

2.

Jag svurit att verlden bekriga,
Min ära derpå står i pant!
Att lura procentarnes liga
Och reta hvar sqvallersjuk tant.
Hvad har jag väl ock att förlora?
Låt sladdraren höja sin röst!
Han ej mina fel kan förstora,
Och det är ju alltid en tröst.

3.

Jag skyr politik och kabaler
Och hör ej till något parti.
I kassan finns icke en daler
Som sätter mig i bryderi.
Mitt embete är: — vigilera!
Det gör jag så godt jag förmår;
Och tiden kan ej mig genera;
Ty klockan, den — den — ja, den *står*.

4.

Jag älskar och tjenar de sköna,
Förstås som en fördomsfri man.
Hur ljuft är det ej att belöna
På en gång så många man kan!
Det strider mot skyldig respekt, att
Gå känslolös någon förbi;
Dessutom: *Variatio delectat!*
Det måste de finna sig i.

På det hela taget är jag ändå en bra afundsvärd menniska. Jag är volontär i ordets egentliga bemärkelse, det vill säga, jag gör hvad jag vill och behagar. Jag är volontär i embetsväsendet — och har således inga förrättningar. Jag är volontär i kärleksväsendet — och bär således hvarken förlofningsring eller äktenskapslöften. Jag är volontär i penningeväsendet —

Andra Scenen.

FRITZ. JOHAN.

Johan. Herre! Nu sjunger den högra stöfveln på sista versen. Sulan är alldeles borta!

Fritz. Nåja! då går man försigtigtvis på borgmästarstenarna. Stöfvelsulor är dessutom en lyxartikel i torrväder — Har du varit borta med biljetten?

Johan. Ja. Mamsell svarade att jag bara skulle helsa och säga: "ja!"

Fritz. Godt! — Nu är det ingenting mer för i dag. Jo för fan! morgonvisiterna! (*Det klappar på dörren.*)

Johan. Det är någon. Herrn är naturligtvis inte hemma?

Fritz (*drar på axlarna*).

Johan. Ja, det var då en dum fråga. Jag skall nog expediera vederbörande.

(*Fritz går in i sidorummet.*)

Tredje Scenen.

MELCHIOR. JOHAN.

Melchior. Jack har man en lille affär att afgere med den herr von Seydel.

Johan. Ah, det är förmodligen herr grosshandlar Wallman? Om ni vill vara så god och lemna mig de der 500 riksdalerne banko, så behöfver ni inte besvära er med att gå hit igen. Herrn sade att jag skulle ta emot dem och ge er hans qvitto på dem . . . Ja, ni är ju herr Wallman?

Melchior. Nej, mein Gott, mitt namn är Israel Melchior.

Johan. Jaså . . . Ja, då kommer ni för sent. Som det var stängdt hos er i lördags, gick min herre på ett annat ställe och vexlade alla pengar som han behöfde till resan. Ni har ju vexelkontor . . . är det inte så?

Melchior. Nej, das ist ein Fehler . . . Jack är Kommissionär und ville tala mit herr von Seydel om eine lille Schuld.

Johan. Jaså . . . ingenting annat? . . . Ja, det behöfver ni inte tala med honom om; ni kan bara skrifva ett par ord till honom och adressera dem till svenska konsuln i Riga.

Melchior. In Riga?

Johan. Ja, han har rest dit, för att sälja ett litet gods, som han ärft efter en tante; men han kommer väl hem igen om en tre, fyra veckor, tänker jag. Jag skrifver för öfrigt till honom i dag, ifall ni önskar att jag skall helsa honom ifrån er.

Melchior. Hm! Om drei Wecker, sagen Sie?

Johan. Ja, tre, fyra eller fem på det högsta.

Melchior. Hm! Fünf Wecker .. das ist im lange Zeit zu warten. (*Afsides*) Aber das ist gut att den Mann har Geld bekommen. (*går.*)

Fjerde Scenen.

FRITZ. JOHAN.

Johan. Der förde vi Israels barn torrskodda öfver Röda hafvet.

Fritz (*kommer in*). Nå, hur gick det?

Johan (*tar fram en anteckningsbok*). Det Gamla testamentet är expedieradt, men hela det Nya ha vi qvar.

Fritz. Hvad är det du gör?

Johan. Jag för bok.

Fritz. Öfver inkomster och utgifter?

Johan. Nej, hvad skulle det tjena till? Inkomster ha vi ju inga, och utgifterna bli vi skyldiga. (*Det klappar*) Se så der, ja!

Fritz. Hvad är det?

Johan. Det är någonting hårdt! Antingen är det en knölpåk eller också skräddarfingrar. Jag skall se efter. (*Han öppnar dörren. Fritz går in i sidorummet, men håller dörren på glänt.*)

Femte Scenen.

DE FÖRRA. PETTERSSON.

Johan. Ah, god morgon, herr Pettersson. (*Afsides*) Sa' ja' inte att det var en skräddare?

Pettersson. Är herr volontärn visibel?

Johan. Han är sjuk.

Pettersson. Verkligen! Han är väl ändå inte sängliggande?

Johan. Det vet jag min själ inte; jag kan inte se så långt.

Pettersson. Så långt . . . hvad menar ni?

Johan. Jag menar att det är svårt för mig att sitta här och se hvad han gör dernere. Ni vet väl att hans onkel har tagit honom med sig till Wexjö?

Pettersson. Hvad säger ni?

Johan. Jag säger att han ligger i Wexjö och begagnar saltsjöbaden.

Fritz. Dumhufvud!

Johan (*slår i kaffe*). Jag har fått lof att bebo hans rum medan han är borta, men i höst är det slut med den glädjen, då kommer han hem igen. Vill ni kanske att jag skall helsa honom ifrån er, så skrifver jag i dag.

Pettersson (*häftigt*). Ah, det är gement, det är skamlöst att resa utan att... Helsa honom att han är en sakramenskad... (*på en gång lugn*) Helsa honom att jag varit här. (*går.*)

Sjette Scenen.

FRITZ. JOHAN.

Fritz. Det var minsann lycka att du inte fastnade i saltsjöbaden i Wexjö! — Hvad skall det eljest betyda att du låter mig resa in dupplo?

Johan. Jo, ser herrn, hvad som passar för en skräddare, duger inte för en skomakare, och som jag ljuger på mitt eget ansvar, så vill jag också ha lite nöje deraf. För öfrigt följer jag alltid boken.

Fritz. Hvad är det för en bok du talar om?

Johan. Det är en liten reseanteckning som jag för, för att komma ihåg hvar hvar och en kreditor kan träffa herrn. Den är mycket ordentligt inrättad: först datum, så björnens namn och stånd, så vår skuld och sist hvad jag inbillat honom. Vill herrn se här? . . "Fredag den 6:te — H. P. Bolinder, fodermarsk — fordran 18 riksdaler 24 skilling — Historia: Herrn var rest till kapplöpningen i Helsingborg och kommer tillbaka om 14 dagar. Notabene, om hästen inte skenar med honom. (*Det klappar på dörren. Röster höras utanföre. Johan tittar genom nyckelhålet.*) Herre! Nu får jag en hård dust! Det är inte mindre än tre stycken. (*Fritz går in i sidorummet. Johan öppnar dörren.*)

Sjunde Scenen.

TRE KREDITORER. JOHAN.

Sång N:o 2.

1.

Första kreditorn.

Mel.: "Vid ett glas öl".

Kan med er herre man få tala?

Johan.

Han ej hemma är, gunås!

Andra kreditorn.

Är han nu åter till Upsala?

Tredje kreditorn.

Mig ni sagt till Westerås?

Johan (*gråtande*).

Ack, min stackars herre!

Första kreditorn.

Nå, hur är det fatt?

Andra kreditorn.

Är han bysatt?

Johan.

Värre!

Tredje kreditorn.

Kors, så besatt!

Första kreditorn.

Tala sanning bara!

Andra kreditorn.

Nå, hvar är han, säg!

Johan.

Gud er bevara
Från samma väg!

Första kreditorn. Hörpå, munsjör Johan, vi låta inte huttla med oss längre. Säg oss nu beskedligt hvar er herre finns, ty vi ska tala med honom i dag, om vi också ska bryta oss in till honom!

Andra och *tredje kreditorerna.* Jaha, vi ska tala med honom, om vi också ska bryta oss in till honom!

Johan. Gud bevara er från det, mina herrar. Ni må tro att det står två gardister på post utanför hans dörr, och att öfverfalla dem vore ju nästan detsamma som ett majestätsbrott.

Första kreditorn. Gardister? Hvad pratar han för slag?

2.

Johan.

Vet ni då inte?

Första kreditorn.

Nej, berätta?

Johan.

Högsta domstoln har, gunås,
Funnit för godt att honom sätta —

Tredje kreditorn.

Hvar?

Johan.

Jo, inom bom och lås!

Andra kreditorn.

Kan ni också svära
På att det är sannt!

Johan.

Jag derpå min ära
Sätter i pant.

Första kreditorn.

Hvarför har man satt'n
Uti sånt förvar?

Johan (*hviskande*).

Mot bränvinsskatten
Skrifvit han har!

Första kreditorn. Sådan förbaskad dumhet, att lägga sig i bränvin, när man är skyldig folk pengar!

Andra kreditorn. Jaha, men det var i alla fall bra gjordt af honom, ty få de välsignade nykterhetsvännerna hålla på som de vilja, så få vi till slut betala 24 skilling för en snaps, och det är för dyrt.

Johan. Men för Guds skull tala nu inte om för någon hvad jag sagt. Och om någon af herrarna har inflytande i konseljen, (*gråtande*) så fäll ett godt ord för min stackars herre.

Tredje kreditorn. Hvad ska vi göra nu?

Första kreditorn (*efter en paus*). Jag går min väg,

Andra och *tredje kreditorn.* Ja, jag med! (*De gå. Då de äro borta, brister Johan ut i ett gapskratt. Fritz kommer in och följer hans exempel.*)

Fritz. Du är ju galen, menniska! Skall du göra mig till arrestant?

Johan. Det är bättre att jag sätter herrn i kurran, än att de andra skulle sätta herrn på bysis.

Fritz. Men om de nu träffa mig en dag frank och fri?

Johan. Ja, då gör man begripligt för dem att statsfångarne ha fått sommarferier.

(*Det klappar raskt på dörren.*)

Fritz. Det der är ingen björn, det hör man strax! (*Öppnar dörren*) Hvad ser jag! Wilhelm Wahlberg, min kära vän! . . Välkommen till Stockholm!

Åttonde Scenen.

DE FÖRRA. WILHELM WAHLBERG (*klädd i kappa och gråa benkläder*).

Wilhelm. God morgon, Fritz! Hur står det till med dig?

Fritz. Jo, tack . . . som vanligt . . . allt möjligt till låns.

Wilhelm. Så mycket bättre; då bör det inte förundra dig om jag också kommer för att låna.

Fritz. Jag tror du blifvit ironisk på den senare tiden. Låna af mig? Ha-ha-ha! Det kan man kalla en förmäten idé.

Wilhelm. Det är naturligtvis inte pengar jag vill låna af dig.

Fritz. Det var lyckligt, ty då hade jag beklagat dig.

Wilhelm. Du ser att jag är klädd i kappa.

Fritz. Du kommer förmodligen direkte från resan?

Wilhelm. Nej, saken är den, att . . . (*han blir varse Johan och pekar på dörrn.*)

Johan. Det är ingenting.

Wilhelm. Jo, der är en dörr som går an att begagna. Jag tycker inte om att en uppassare står inne och lyssnar.

Johan (*afsides, i det han går*). Då står man derute och lyssnar; det kan komma på ett ut.

Nionde Scenen.

WILHELM. FRITZ.

Wilhelm. Nu äro vi ostörda och jag kan således anförtro dig allt.

Fritz. Vill du anförtro mig något . . . jag tyckte du talade om att låna?

Wilhelm. Det också. Men först det vigtigaste. Kort och godt, min vän: jag älskar!

Fritz (*i det han tänder sin pipa*). Ja, det har jag gjort många gånger. Nå, än sen?

Wilhelm. Jag är öfvertygad om . . . ja, det vill säga, jag tror helt visst, eller rättare sagdt, jag har ett slags skäl att antaga, det min kärlek blir besvarad.

Fritz. Vidare!

Wilhelm. Det var i fjol på en resa till Strengnäs, som jag träffade min utvalda.

Fritz. Det tycks bli en roman i fem delar. Sitt ner, min vän!

Wilhelm. Afbryt mig inte du, så går det fortare. Jag blef dödligt förälskad i henne och hon tycktes inte heller ha något emot mig. Emellertid skiljdes vi åt utan att jag lyckats få veta hennes namn.

Fritz. Det skall också vara en sådan menlös menniska som du, som skall vara så släpphändt.

Wilhelm. För tre veckor sedan träffade jag henne

åter och det alldeles oväntadt. Jag har, som du vet, varit tillförordnad landtmätare i trakten af Mariefred, under de sista fyra månaderna. Tänk dig min öfverraskning, då jag en eftermiddag träffar henne i parken vid Gripsholm tillika med ett större sällskap, som gjort en lustresa dit med ångbåten. Vi kände genast igen hvarandra; jag tillbjöd min tjenst som vägvisare och vi kom snart i ett det allralifligaste samtal. Ack, Fritz! du skulle ha sett henne!

Fritz. Vidare!

Wilhelm. I detsamma kommer det en gammal pratsjuk apothekare, och den nedriga menniskan invecklar mig i ett samtal om Hartmans Flora och Gud vet allt hvad . . . och jag förlorade henne ur sigte. Sällskapet hade emellertid delat sig och jag ströfvar hela trakten omkring utan att finna henne. Kort sagdt, ångbåten går utan att jag ännu fått veta hennes namn. Nu uppgifver jag allt hopp.

Fritz. Jag likaledes. Ännu har jag inte hört annat än dumheter.

Wilhelm. Tålamod! I går kom jag till sta'n. På qväll'n gick jag för att förströ mig ut i Djurgårdstivoli. Bäst som det är kommer det en förfärlig störtskur och jag skyndar ner för att komma med en omnibus till staden. Men der är trängsel och slagsmål bland menniskor som vill ha plats och midt i tumultet ser jag två damer, som blifvit skiljda från sin kavaljer. Kan du förstå hur glad jag blef, då jag i den ena af dem igenkänner min sköna obekanta?

Fritz. Ack, ja. Du störtar dig in i folkträngseln, utdelar diverse knuffar med knytnäfvar och armbågar och eröfrar en plats i vagnen åt din donna, men glömmer naturligtvis återigen att underrätta dig om hennes namn.

Wilhelm. Nej, du! Den här gången fick jag veta hennes adress. Jag är just nu på väg till henne, för att underrätta mig om hur hon befinner sig, se henne, fria till henne och gifta mig med henne.

Fritz. Och allt det der på en gång? Vet du, jag börjar att få bättre tankar om dig.

Wilhelm. Men nu kommer det värsta. Min hjeltebragd i går afton har haft följder.

Fritz. Allt bättre och bättre! Du har blifvit stämd för slagsmål?

Wilhelm. Nej, men de bofvarne hämnades på min frack. Hvad säger du om den här kostymen? (*Låter kappan falla och visar att ryggen är sönderrifven och ena skörtet bortslitet på hans frack.*)

Fritz (*gapskrattande*). Du har blifvit, som man säger, temmeligen uppskörtad. Den der fracken duger inte till friarekostym . . . du får lof att ta på dig en annan.

Wilhelm. Det vore måhända det riktigaste; men deremot har jag flera skäl. För det första har jag ingen annan.

Fritz. Ja, då kan du gerna tiga med de öfriga skälen.

Wilhelm. Nu komma vi till saken. Skulle du, i betraktande af dessa ömmande omständigheter, finna dig befogad att låna mig en frack?

Fritz. Med största nöje. Hela min garderob står till din tjenst.

Wilhelm. Det behöfver inte vara någon galadrägt . . . en enkel promenadfrack till en förmiddagsvisit.

Fritz. Som du vill. Välj dig sjelf en efter behag. (*Han öppnar klädskåpet. Det är tomt. Blott på den mellersta hängarn hänger en grå paletå med snörmakeriarbeten.*)

Wilhelm. Men der finns ju inte mer än en rock.

Fritz. Bara en? . . . Jaså, ja derför har jag flera skäl. För det första . . .

Wilhelm. Har du heller ingen annan. Hvad ska vi då gripa till?

Fritz. Jag tycker att valet inte kan vara svårt. Du griper den som hänger der, när det inte finns flera.

Wilhelm. Men om du sjelf vill gå ut?

Fritz. Jag går aldrig ut om dagen. Dertill har jag också flera skäl. Behåll den du tills det blir mörkt och gör heder åt den.

Wilhelm (*tar på sig paletån*). Hur tycker du att den klär mig?

Fritz. Charmant. Här har du en hatt som också hör till kostymen. (*Sätter en grå hatt på honom.*) Nu ser du ut som en annan menniska. Det ligger någonting genialiskt, någonting ogeneradt, någonting lättsinnigt i den der rocken, som skall göra dig oemotståndlig.

Wilhelm. Gud gifve att så vore. Jag har alltse'n jag kom till verlden haft att kämpa med fattigdom och motgångar, och det har gjort att jag förlorat det glada lynne som du har så stor portion af. Jag blir riktigt ängslig när jag tänker på hvad som förestår mig i dag.

Fritz. Fy, blygs du inte att se melankolisk ut nu! Tycker du det passar att visa ett sådant ansigte, när man skall åstad och göra sin lycka!

Sång N:o 3.

Mel.: »Lustig leben die Kossacker». (Finnes i Böghs visor 3:dje häftet N:o 3.)

1.

Fritz.

Märk det väl, min vän, den tiden är förbi
Då fastande man gick på frieri.
Nu det ej mer på modet är
Att vara blek för det att man är kär. (*Fine.*)
Också skall du röna:
Sucka djupt och stöna
Gör ej allraminsta intryck på de sköna;
Om du ock dem skickar

Himlavända blickar,
Hjelper det
Ej, hvad jag vet.

Begge.

Märk det väl } min vän, den tiden, o. s. v.
Du har rätt }

2.

Fritz.

Nu för tiden tycka damerna ej om
En älskare som är för blyg; tvärtom,
Om man är lite djerf och fri.
Lyckas man förr uti sitt frieri. (*Fine.*)
Eldig blick som sårar,
Fagert tal som dårar,
Det är bättre än båd' suckar, qval och tårar;
Lifligt resonera,
Smått dem karessera,
Skadar ej.
Ack, nej, nej, nej!

Begge.

Nu för tiden tycka damerna ej om, o. s. v.

3.

Wilhelm.

Tack min vän för paletå och för lektion!

Fritz.

Du tar dig riktigt ut som en baron.

Wilhelm.

Det felar ej, nu får jag nog
Ett "ja" af den, som hjertat från mig tog.

Fritz.

Tro mig, du skall finna
Att den skönsta qvinna
Skall, då hon ser rocken, genast för dig brinna.
När vi nu fått satt en
Buckla här i hatten

Fattas ej
Det minsta, nej!

Begge.

Med {din / min} hatt {din / min} paletå och {din / min} lektion.
{Jag / Du} tar {mig / dig} riktigt ut som en baron.
Det felas ej, nu får {jag / du} nog
Ett ja af den som hjertat från {mig / dig} tog.

Fritz (*i det Wilhelm går*). Farväl, unge man! Min ande vare med dig och öfver dig . . . (*Ensam*) Det är ändå ett herrligt plagg, den der gamla grå paletån. Den har visserligen varit en tagg i ögat på våra beskedliga gammaldagsborgare; man har till och med kallat mig, efter rocken, för den gråa paletån; men hvad betyder det? Den har varit en trogen ledsagare på alla mina äfventyr, och gör nu på gamla dagar les honneurs vid en förlofning; mera kan man ju inte begära!

Tionde Scenen.

JOHAN. FRITZ.

Johan. Det är en gammal herre derute . . .

Fritz. Nå, än se'n? Då är jag naturligtvis i Riga, Wexjö eller hvar du vill.

Johan. Nej, det är ingen björn. Han ser så ärlig ut och så helsar han från herrns onkel och så har han en besynnerlig hosta.

Fritz. Död och pina! Då är det visst aktuarien, min onkels gamla inventarium. Bed honom stiga in . . . var ytterst artig emot honom, hör du! (*Johan går.*) Den gubben måste eröfras! Låt mig se . . . han har tre passioner: han hostar, läser och dricker rhenskt vin. Förföra honom med vin . . . det kan jag inte. Således

läser jag. (*Fattar en bok.*) Hjelper intet det, så hostar jag. Det var lyckligt att en af mina vänner glömt den här boken hos mig.

Elfte Scenen.

AKTUARIEN SIVERT. JOHAN. FRITZ.

Sivert (*hostar för hvarje mening*). God morgon, herr Seydel! . . . God morgon!

Fritz (*springer upp distrait*). God morgon . . . Hvad . . . verkligen? Herr aktuarien Sivert. Det var en kär öfverraskning att få se er efter så många års förlopp. Hur står det till efter resan?

Sivert. Tack! dåligt! . . . Förlåt att jag störde er. (*Tittar i boken.*) Ni läser filosofi, ser jag . . . Man kan aldrig akta sig för förkylning här i landet.

Fritz. Nej, det blir allt värre och värre genom de här oupphörliga temperaturförändringarne.

Sivert. Man kan inte stå ut till slut . . . "Hegels filosofi" . . . Sådana böcker tycker jag inte om . . . Jägmästaren är i sta'n. Han bad mig helsa. (*Tar upp ett bref och räcker Fritz.*)

Fritz. Min onkel? (*Afsides*) Nu är fan lös. (*Högt*) Jag är inte längre något barn, herr aktuarie, men se . . . hur glädjetårarna komma mig i ögonen vid denna underrättelse.

Sivert. Jag kan inte se, med bästa vilja. Jag ser inte en aln ifrån mig utan glasögon. Men jag går aldrig ut med glasögon; det ser så pojkaktigt ut. Nå, hvad säger ni om brefvet?

Fritz (*läser afsides*). "Jag har rest hit för att afgöra ett familjearrangement. Följ gubben på ögonblicket, så skall du erfara alltsammans. På förhand vill jag blott säga dig två ord: ovilkorlig lydnad eller inte en skilling. Basta! Din tillgifne onkel Andreas von Seydel." — Det der låter lite mystiskt . . . Inga bannor, inte en enda förebråelse! Han måste ha endt

i sinnet emot mig. (*Högt*) Hvad tror ni att min onkel har i sinnet, herr aktuarie?

Sivert. Giftermål, förmodar jag; men fråga mig inte. Jag säger inte ett ord, ty jag vet ingenting.

Fritz (*afsides*). Då är han ursäktad! (*Högt*) Johan! Tag hit en rock ur garderoben! Den första du får tag i. Ni ursäktar väl, herr aktuarie? (*Kastar af sig nattrocken. Johan öppnar skåpdörren och pekar på den tomma hängarn. Fritz bemärker tecknet, afsides.*) Ack, jag drummel! Hvad har jag gjort! (*Sakta till Johan*) Spring genast efter honom och skaffa mig igen min paletå.

Johan (*sakta till Fritz*). Men hvar skall jag få rätt på honom?

Fritz. Förbannadt!

Johan (*högt*). Ack, herre! Nu bröt jag af axet på nyckeln i låset.

Fritz. Jo, nu står jag der vackert. Alla mina kläder hänga derinne i gaderoben.

Sivert. Kanske jag kan hjelpa det... Jag har alla jägmästarns nycklar här. Någon måtte väl passa. (*Han tar fram en nyckelknippa.*)

Fritz (*blir varse Wilhelms kappa*). Det behöfs inte. (*Sakta till Johan.*) Laga så att gubben inte vänder sig om. (*För sig sjelf*) Här ligger ju kärlekens kappa. Kan den dölja syndernas mångfaldighet, så måtte den väl äfven kunna betäcka ett par skjortärmar.

Johan (*till Sivert*). Förlåt mig, herre! Der kryper en tvestjert! (*Pekar på Siverts västkrage.*)

Sivert. Hvar? . . . Fy! Tag bort den. Skynda sig!

Johan (*vänder Sivert behändigt åt sidan och låtsar som om han fångade djuret*). Här är den!

Sivert. Fy!... ha bort den! Trampa ihjäl den!

Fritz (*har emellertid kastat kappan omkring sig*). Nu är jag färdig, herr aktuarie!

Sång N:o 4.

(Mel. af Dalayrac.)

1.

Sivert.

Hvad, vill ni gå i kappa klädd
En qvalmig sommardag?

Fritz.

Jag att förkyla mig är rädd;
Min helsa är så svag. (*hostande*)
Hm! hm! hm! hm! hm! Ni må tro
Att vara sjuk är svårt.

Sivert.

Jo, jo!
Jag har — hm! hm! — se'n vintrens slut
Knappt haft — hm! hm! — en frisk minut.

2.

Johan.

Ack, herre tag er väl i akt,
Svep om er väl i dag;
Och kom ihåg hvad doktorn sagt
Och akta er för drag.
Hm! hm! hm! hm! Ni eljest får
Med bröstvärk gå till nästa vår.

Fritz (*på samma gång som de föregående tvenne raderna*).

Hm! hm! hm! hm! Jag eljest får
Med bröstvärk gå till nästa vår.
Men tror ni ej det vore skäl
Att nu vi gick? Hm! hm!

Johan (*öppnar dörren*).

Farväl!

Sivert (*på samma gång*).

Jag tror hm! hm! det vore skäl
Att nu vi gick, hm! hm! Farväl! (*De gå.*)

Tolfte Scenen.

(En sal hos fru Holmgren. Dörr i fonden och på hvardera sidan.)

CLARA och JÄGMÄSTAREN von SEYDEL *(från fonden)*.

Jägmästaren. Nej, nej, för all del. Inte behöfver jag hela våningen för min räkning. Hälften är mer än nog.

Clara. Som ni vill, herr jägmästare. Jag begagnar i alla fall inte den andra hälften, men jag gladde mig åt att kunna erbjuda min fordna förmyndare ett passande logis.

Jägmästaren. Vackert sagdt, lilla Clara! Men jag har nog af rummen till venster. För öfrigt vill jag tillstå rent ut att det allenast är för din skull som jag kommit hit från Jemtland.

Clara. Verkligen? Det var en mycket smickrande uppmärksamhet.

Jägmästaren. Jag har nemligen uppgjort en plan angående dig.

Clara. Akta er, herr jägmästare. Ni vet ju att vi nästan alltid blefvo oense när frågan var om edra planer.

Jägmästaren. Den här gången komma vi nog öfverens; och nu kan du väl inte heller neka att min sista plan ledde till din lycka. Du var ju inte gift med grosshandlarn mer än 7 månader förr än han dog och lemnade dig alla sina pengar.

Clara. Om han också inte hade gjort det, är jag likväl honom mycken tacksamhet skyldig. Han var den artigaste och älskvärdaste gamla förmyndare man kan tänka sig — herr jägmästaren undantagen.

Jägmästaren *(sätter sig i en länstol)*. Hör bara på en sådan näsperla. Skall jag nu ha stickord på köpet? — Nå, lika godt. Som du nu står är du bara 22 år gammal och har redan 60,000 riksdaler.

Clara (*lutar sig emot stolskarmen*). Det vill med andra ord säga: Jag har bara 60,000 riksdaler och är redan 22 år gammal.

Jägmästaren. Låt mig nu tala . . . Du är enka, och, vet du Clara, det är ingenting värdt med att vara enka.

Clara. Inte?

Jägmästaren. Nej, det duger inte. Du får lof att ha dig en man, en ung, vacker, dugtig man.

Clara (*afsides*). Nu har han ondt i sinnet! (*Högt*) Tycker ni det?

Jägmästaren. Ja visst. Och jag har redan en i beredskap åt dig.

Clara (*afsides*). Det anade jag strax. (*Högt*) Nå, hvem skulle det vara?

Jägmästaren. Min brorson, Fritz.

Clara (*afsides*). Ett vackert parti! (*Högt*) Men jag har ju aldrig sett honom!

Jägmästaren. Det är just deri det romantiska ligger och du har ju aldrig kunnat få nog af det romantiska. Fritz är just rätta mannen för dig. Bara på min beskrifning har han blifvit dödligt förälskad i dig.

Clara. Stackars karl! Dödligt förälskad i mig, som inte kan tåla honom!

Jägmästaren. Du har ju aldrig sett honom.

Clara. Nej, men jag har desto oftare hört honom omtalas. Han är ryktbar i hela sta'n.

Jägmästaren. Nåja! Frumtimmerna tycka ju mest om ryktbara personer.

Clara. Inte när deras ryktbarhet härleder sig från skulder, spel och galna upptåg. Vet ni hvad namn man gifvit er brorson?

Jägmästaren. Nej!

Clara. Jo, man kallar honom för den grå paletån, efter den rock hvari han alltid svärmar omkring.

Jägmästaren. Den grå paletån? . . . Nåja, hvad är

det för ondt i det? Om de också kallade honom för den grå mannen, så tycker jag det ingenting kunde göra till saken. Fritz är visserligen lite förflugen; men det är tecken till att han blir en god äkta man. Han är dessutom inte värre än alla andra. Skilnaden är blott, att de dölja sina dårskaper och det gör inte han. Dessutom ... låt honom också vara lite på afvägar ... då har du ju så mycket större förtjenst af att förbättra honom.

Clara. Lilla goda jägmästare, kom ihåg att jag denna gången är 22 år. Jag är lite klokare nu än för tre år sedan. Förskona mig ifrån att svara allvarsamt på ert förslag. Jag vill så ogerna mista mitt goda humör i dag.

Jägmästarn. Jag förstår dig inte, mitt barn. Min enda önskan är att se dig gift.

Clara. Den önskan kan ni snart få uppfylld. (*afsides*) Nu skall jag retas lite med honom till straff för hans spekulation att gifta bort mig.

Jägmästaren. Du skulle väl aldrig ha en friare i bakhåll?

Clara. Tycker ni det vore så orimligt?

Jägmästaren. Du har kanske hela två tre stycken?

Clara. Bättre opp! En hel legion.

Sång N:o 5.

Potpourri.

(Finnes uti Böghs visor 3:dje häftet N:o 2.)

Clara.

(*Fra Diavolo.*)

Friare har jag så många som dagar
Finns uti året och flera ändå.
När man är ung och rik och behagar,
Har man ej svårt att friare få. (*Fine.*)

Må jag ej fånga
Bara så många
Att ej de andra hvar sin få.
Halfqväfda frågor,
Flammor och lågor
Bryta ju ut hvart jag må gå.

(*Abendsternevals.*)

Balsalens lejon så putsadt och snördt
Ofta jag hört
Sucka så rördt,
Läspa om-qval och om kärlekens makt,
Stamma så sött i tre fjerdedels takt.

(*Norma.*)

Och mången yngling i månskensqvällen
Med bleka kinder går kring berg och dal,
Och skrifver vers till mig om himlapellen,
Glindrande, tindrande stjernor och längtande, trängtande qval.

(*Regementets dotter.*)

Och min armé
Skulle ni se,
Krigsmän med värja, skägg och port d'épée;
Trohet ha de svurit mig i lif och död,
Men om än de svek mig har jag ingen nöd,

(*Kjögevisan.*)

Ty nyss en herreman
Kom hit från Gestrikland,
Och lade gods och gård
Med hästar, kor och får
Tillika med sitt hjerta, för mina fötter ner
Och svor att han så ömt och troget mig tillber.

(*Markeds polska.*)

En ann',
Minsann,

Som grefve är, hvad tycks?
Mitt ja
Vill ha!
Det kan ju kallas lyx?
Ni vet jag svärmar mycket för de små,
Och han är blott som så. (*visar två alnar högt.*)

(Mel. af Kücken.)

Och i reserv dessutom har jag båd' stort och smått,
Ja, ja, ja, ja, ja, ja, ja, ja! Nu skall ni höra blott :,:

(*La Rosière.*)

Två rika patroner,
Tre arma baroner,
Och en som lektioner
I skrifkonsten ger;
Två possessionater,
Ett par advokater,
Två tre kandidater,
En kunglig sekter;
Fem kontorister,
Ett par kanslister,
En dum magister,
En qvick officer,
En skräddarmäster;
Och sist hvad bäst är:
Sju rika prester.
Behöfves det fler?
Friare har jag så många som dagar, o. s. v.

Jägmästaren. Du är onekligen väl assorterad.. Hvem är nu den lycklige af dessa tolftusen tecknade, om man får lof att fråga?

Clara. En anonym. Jag vet inte hans namn ännu.

Jägmästaren. Och du har likväl förälskat dig i honom?

Clara. På egen risiko.

Trettonde Scenen.

ANNETTE. DE FÖRRA.

Annette (*småleende*). Den herrn, som i går afton vid tumultet...

Clara. Det är han. Nu kan herr jägmästaren sjelf öfvertyga sig om hans älskvärdhet.

Jägmästaren. Nej tack!...Men kom ihåg hvad jag nu säger: Du kommer förr eller sednare att ångra det du inte följt mitt råd. Det blir aldrig något godt resultat när fruntimmerna förälska sig på egen risiko. (*går in till venster.*)

Fjortonde Scenen.

CLARA. ANNETTE.

Clara. Nämnde han sitt namn?

Annette. Nej, men då jag frågade honom derom, drog han opp två kort ur fickan på sin paletå. Det ena var min själ klöfverknekt . . . det andra är det här.

Clara. Är det möjligt? Fritz von Seydel! Jägmästarns brorson.

Annette. Ja, det är han som kallas den grå paletån. Nu har jag då ändtligen fått se honom.

Clara. Det är ju förskräckligt! Det var således han, som frälste min kusin och mig i trängseln i går afton.

Annette. Ja, så sa' han åtminstone; och det är nog sannt, ty han plägar alltid vara med der det är trängsel.

Clara. Hvilket märkvärdigt sammanträffande . . Jag är inte hemma. Det är ju en person som man inte kan taga emot.

Annette. Skall jag säga att frun inte är hemma?

Clara (*afsides*). Men det är omöjligt. Den der hyggliga karlen kan inte vara den otäcka von Seydel.

Annette. Jag skall således svara att frun inte är hemma?

Clara. Javisst... Nej, nej! vänta litet! Ryktet har måhända gjort honom orätt. Låt honom komma opp. Folket kan ju tro att han helsar på sin onkel, som bor här.

Annette. Ja, folket kan gerna tro hvad som helst. (*vill gå.*)

Clara. Säg mig en sak, Annette! Är han verkligen så illa beryktad? Har han begått någon verkligt dålig handling? Hvad är det man egentligen har att säga om honom?

Annette. Åh, det är i sjelfva verket ingenting. Han skall vara mycket lättsinnig af sig, och lite så der ... Men det är ju nästan alltid bevis på ett godt hjerta. (*afsides, under det hon går*) Sådan uppståndelse det skall bli der nere i köket, när flickorna få höra att den gråa paletån är här i huset. (*går.*)

Femtonde Scenen.

CLARA (*ensam*).

Jag kan inte tro annat än att ryktet ljuger. Jag har nu sett honom tre gånger och hans väsende har alltid varit lika städadt. Skulle han väl ha förställt sig? Nej! nej! . . . jag kan inte så ha misstagit mig på honom!

Sång N:o 6.

Mel. af Paul Henrion.

Clara.

Hans anlete är redligt,
Hans öga klart och blidt,

Hans sätt är så beskedligt
Och språket rent och fritt.
Väl kan han vara
På orätter stig;
Men denna blick — ack nej! — och detta språk — nej, nej!
Säkert försvara
Kan han sej! (*Fine.*)
Och kallas han tillbaka
Till kärlek, lugn och frid,
Han säkert skall försaka
Det vilda lifvets strid.
Och om sitt ord han gifver
Att bättra sig — ack då
Den visst ej narrad blifver,
Som litar deruppå.
Hans anlete är redligt, o. s. v.

Sextonde Scenen.

CLARA. WILHELM.

Clara (*afsides*). Alla mina goda föresatser flykta vid åsynen af den der afskyvärda paletån.

Wilhelm. Jag hoppas att ni förlåter min dristighet, min fru. Ni kan visserligen anse mig som en obekant, men . . .

Clara. Jag trodde knappt att ni kunde göra anspråk på att uppträda som obekant någonstädes här i staden.

Wilhelm. Jo, nästan öfverallt. Jag umgås inte i någon enda familj här.

Clara. Nej, det tror jag nog.

Wilhelm. Och ibland damerna saknar jag isynnerhet all bekantskap.

Clara. Jag är således den första som haft mod att öppna sitt hus för er?

Wilhelm. Mod?... Jag förstår er icke.

Clara. Tycker ni inte sjelf att det fordras ett stort mod hos ett fruntimmer, för att emottaga en visit af er... och isynnerhet i den der kostymen.

Wilhelm. Den här drägten är kanske inte väl vald. Jag känner helt obetydligt af sällskapslifvets ceremoniel, och om jag skulle ha förbrutit mig emot det, så har jag också blifvit hårdt straffad derför. Jag tillstår att edra ord ha sårat mig djupt.

Clara. En dams ord skulle således verkligen förmå att tränga igenom den der paletån?

Wilhelm (*afsides*). Det måtte stå skrifvet på ryggen att den är lånt. (*högt*) Min fru! Jag vet mig inte ha förtjent ett sådant mottagande. Jag kom för att..

Clara. Jag vet hvarför ni kom. — Ni skall få höra att jag verkligen har mod. — Ni kom som friare.

Wilhelm. Min Gud, ni vet det! Jag svär er vid allt hvad heligt är, att jag blott anförtrott det åt en enda menniska.

Clara. Nå, då har denna enda menniska förberedt mig, som ni hör.

Wilhelm (*afsides*). Det trodde jag inte, att Fritz skulle vara en sådan slyngel. (*högt*) Jag förstår nu er vrede. Ni har hört mina förvägna önskningar och på samma gång erfarit att jag är en ung man, utan förmögenhet, utan samhällsställning och utan vänner — kort sagdt, att jag är en stackare, som inte äger annat än sitt goda medvetande för det förflutna och sin goda vilja för framtiden.

Clara. Tala inte ett sådant språk, min herre! — Jag känner hvilket godt medvetande ni bör äga. Ni har förspillt er tid, bortslösat er förmögenhet och förstört ert rykte. Ni är skuldsatt öfver öronen, ni är förföljd af edra kreditorer . . . med ett ord, ni är en olycklig menniska.

Wilhelm. Ja, ni har rätt. Nu är jag en olycklig menniska.

Sång N:o 7.

Mel. af Söhrling.

1.

Wilhelm.

Mitt lif var mörkt och molnfull var min himmel,
Min bana var en strid mot sorg och nöd;
Jag stod allena uti verldens hvimmel,
Förutan vänner, utan slägt och stöd;
Och intet mål vid vägens slut jag såg,
Som gaf åt hjertat lefnadslust och håg.

2.

Då bröt ur molnet fram en vänlig stjerna,
Som hoppets morgonglans omkring sig spred.
Den blef mitt mål! — Att nå den — ack, hur gerna
Jag skulle kämpat efter fädrens sed;
Och lifvet plötsligt nytt och kärt mig var. —
Men denna stjerna — nu den slocknat har.

Wilhelm. Farväl, min fru! Jag vill inte söka rubba er öfvertygelse om mig; men, vid Gud, ni har gjort mig orätt; om någon annan än ni hade gjort det, hade det ej smärtat mig så mycket. (*Vill gå.*)

Clara (*rörd*). Nej, gå inte ännu!

Sjuttonde Scenen.

ANNETTE. DE FÖRRA.

Annette (*inkommer hastigt*). Nej, gå för all del inte.

Clara. Hvad nu?

Annette. Det står så mycket besynnerligt folk der nere i porten. Det är judar och handtverkare och två stycken slottskanslibetjenter till och med.

Clara. Hvad vilja de då?

Annette. De säga att den gråa paletån har gått hit opp och slottskanslibetjenterna vilja promt ha honom med sig.

Clara. Har jag ännu gjort er orätt?

Wilhelm. Jag ber er, låt mig gå. Jag är trött vid allt detta.

Annette. Hvad tänker ni på? Vi ha ingen bakport.

Wilhelm. Lika mycket. Nu är allt mig likgiltigt.

Clara. Äfven min heder och mitt deltagande för er? Ni skulle utsätta er sjelf för fara och mig för skandal om ni lemnade huset.

Wilhelm. Jag har ingenting att frukta, men jag vill hellre lida allt, än utsätta er för något obehag.

Clara. Kom med mig. Jag skall dölja er.

Wilhelm. Men hvarföre skall jag . . .

Clara. För min skull; derföre att jag ber er . . . derför att jag inte vill se er störta er sjelf i olyckan.

Wilhelm. Ack, ni är ändå bra god!

Clara (*öppnar dörren till höger*). Jag är allt hvad ni vill — gå nu blott ditin — i det innersta rummet. Ni är min fånge. (*Wilhelm vill tala.*) Ja, ja, gå nu bara! Allt kan ännu blifva godt, om ni bara sjelf vill det. (*Hon skjuter honom in.*)

Annette (*i det hon läser dörren i lås*). Gå inte fram till fönsterna, då kan man se paletån dernere på gatan. (*Springer ut i fonden.*)

Clara. Ack, hvad det är synd om den unge mannen! — Men han skall och måste frälsas! Jag vill nu tala med hans onkel. (*Går in till venster.*)

Adertonde Scenen.

FRITZ. SIVERT.

Sivert. Uff! Det var en fanders trängsel dernere i porten. Ja, min unge vän, här bor er onkel. Han kommer väl straxt, tänker jag. Får jag hjelpa er af med kappan så länge?

Fritz. Här i draget? — Gud bevara mig. (*Hostar.*)

Sivert. Ni har visst svårt att inandas den friska luften. Der nere i porten svepte ni in er i kappan, liksom ni varit rädd att någon skulle få se er.

Fritz. Ack, jag går ju så sällan ut; derföre gör det alltid ett obehagligt intryck på mig, att se så många besynnerliga ansigten på en gång.

Sivert (*afsides*). Stackars pojke! Ytterligt hypokondrisk! — Det är likväl skamligt hvad ryktet kan ljuga på folk. (*Går in till venster.*)

Nittonde Scenen.

FRITZ (*ensam*).

Nu är jag riktigt i fällan! Utanför de allierade björnarne och innanföre min ryssfaderlige onkel. — Jag måste ge mig på nåd och onåd i hans våld. Jag får lof att tålmodigt åhöra hans faderliga förmaningar, hans besynnerliga smeknamn; såsom: långa dagdrifvare, ohjelpliga slösare, spelorre, rumlare, utsväfvande bengel, och så vidare. Jag kan det der utantill för länge sedan. Men öfvergår han till handgripligheter, så sätter jag mig, ta mig fan, till motvärn.

Tjugonde Scenen.

JÄGMÄSTAREN. FRITZ.

Jägmästaren (*för sig*). Clara går in på mitt förslag. Hon tillstår rent ut att hon håller af pojken. (*Gnider händerna af glädje.*) Det går förträffligt.

Fritz. Nu bryter det löst. Jag hör riktigt hur fingrarna klia på honom efter att få tag i mig.

Jägmästaren. Der är han ju! — Fritz, hvad har jag fått höra om dig?

Fritz. Besynnerliga tilldragelser? Inte sannt?

Jägmästaren. Vidunderliga, till och med. Kom i mina armar, din slyngel!

Fritz (*afsides*). Han vore i stånd att inte släppa mig igen. (*Högt*) Vore det inte bäst om vi först afgjorde det der familje-arrangementet, som onkel talar om i sitt bref?

Jägmästaren. Var lugn! var lugn! Det unga blodet är i jäsning, tror jag?

Fritz. Och hur är det med det gamla blodet, onkel?

Jägmästaren. Det är också i rörelse, det kan du lita på!

Fritz. Låt oss då älska hvarandra på afstånd och genast sysselsätta oss med arrangementet. (*Afsides*) Han vill förmodligen ta mig med sig till Jemtland ... och sedan adieu mon plaisir!

Jägmästaren. Nå väl då!

Fritz (*resignerad*). Nå väl då!

Jägmästaren. Låt mig nu höra listan på dina kreditorer. Jag hör att du tagit packet med dig hit.

Fritz. Onkel! det är bara honnett folk. Först herr skräddarmästar Petterson, verklig Tailleur de Paris, 250 riksdaler, derefter min skomakare, herr Otät: 60 riksdaler, dernäst min värd, 20 riksdaler.

Jägmästaren. Det der var då ändtligen bara nödvändighetsartiklar!

Fritz (*afsides*). Jag känner inte igen honom. (*Högt*) Dernäst juden Melchior 300 riksdaler.

Jägmästaren. Nu kommer nöjena. Är det slut nu då?

Fritz. Diverse andra judar, döpta och odöpta, 400 riksdaler.

Jägmästaren. Slösare!

Fritz (*afsides*). Han bannar mig! Jag vågar kanske ännu lite mer. (*Högt, under det han vid hvarje tal betraktar Jägmästarns miner.*) Et cetera, et cetera, som inte så noga kan specificeras — 40 — 50 — 60 — inalles 160 riksdaler. Summa summarum 1,200 riksdaler ... banko! kanske några tolfskillingar mer eller mindre.

Jägmästaren. 1,200 riksdaler banko är en stor summa, men du vet hur mycket jag håller af dig. Jag är gunås sjelf i betryck för ögonblicket, så att jag inte kan ge dig dessa pengar.

Fritz. Inte?

Jägmästaren. Nej, det kan jag inte, hur gerna jag än ville. Men jag skall låna dig dem.

Fritz. Det är mig lika kärt som om onkel gaf mig dem.

Jägmästaren. Du betalar mig dem tillbaka ordentligt, så snart du fått de der 60,000... du vet väl?

Fritz. De der 60 ... de 60 ... Ah! Jaha! (*Afsides*) Hvilken lycka att gubben blifvit förryckt!

Jägmästaren. Men det måste du säkert lofva mig.

Fritz. Det lofvar jag heligt och obrottsligt. Jag återbetalar er hvarenda styfver samma dag jag får de der 60,000 ... ni vet väl?

Jägmästaren. Och nu — kom i mina armar! (*Omfamning.*) Men, hvad fanken pojke! har du ingen rock på dig.

Fritz. Ack, onkel ... glädjen ... öfverraskningen ... er ankomst och en bortkommen skåpnyckel ... jag kunde inte vänta ...

Jägmästaren. Du är en galning, Fritz; men du har ett godt hjerta. (*Vänder sig om och tar fram pengar.*)

Fritz (*afsides*). Gud låte honom nu bara punga fram med pengarna, innan paroxysmen går öfver.

Jägmästaren. Här har du en vexel på 1,200 banko, och här har du tre grönsiskor att ekipera dig med.

Fritz (*afsides*). Jag tror verkligen att jag får dem. Onkel gör sig riktigt grön!

Jägmästaren. Men jag vill ha igen dem.

Fritz (*försäkrande*). Samma dag jag får de der 60,000, ni vet väl!

Jägmästaren. Resten af arrangementet öfverlemnar jag åt dig. Jag hör att du redan gjort en god början. Der har du pengarna. Gå nu ner och betala det der honnetta folket och kom sedan igen.

Fritz (*griper pengarne, efter hvilka han under de sista replikerna beständigt hållit sin hand utsträckt*). O!

Nervus rerum gerendarum! Med dig kan jag tillintetgöra en hel legion af björnar. Onkel! Jag låter kanonisera er för denna handling. (*Svingar i glädjen Jägmästaren ett par gånger omkring golfvet.*)

Jägmästaren. Sakta! sakta! vackert, hör du! Kom ihåg hvilket lif du nu skall föra!

Fritz. Ja, lita på att jag skall föra ett lif.

Jägmästaren. Ett äkta stilla familjelif.

Fritz. Äkta eller oäkta, stilla eller stormande — men ett lif skall det bli, det är säkert! — Och skulle ni, onkel, som jag förmodar, hafva gjort detta i ett anfall af sinnessvaghet, så skall jag vara högsinnad och bedja himlen att den så snart som möjligt ger er det förlorade förståndet tillbaka. (*Skyndar ut.*)

Jägmästaren. Det förlorade förståndet... hm!... förlorade förståndet? Det hänger aldrig rätt ihop! Menniskan kommer hit i kappa och bara skjortärmarna — det är redan misstänkt! Och nu detta vansinniga utbrott! Han måste ha en skruf lös! (*Öppnar dörren.*) Hör hit, Sivert!

Tjuguförsta Scenen.

SIVERT. JÄGMÄSTAREN.

Jägmästaren. Hvar träffade du min brorson?

Sivert. Hemma. — Han satt och läste, den stackarn — det gör mig riktigt ondt om honom.

Jägmästaren. Kunde du märka om han hade druckit något?

Sivert. Druckit? han! Nej, du känner honom inte alls. Vet du, det är en stadgad och allvarlig gosse, mycket allvarlig. Men han är sjuk.

Jägmästaren. I hufvudet?

Sivert. Nej, i magen, förmodar jag. Han är hypokondrist... och hypokondri kommer ifrån magen. Han är rädd för friska luften och tål inte att se några menniskor. Hostar gör han också.

Jägmästaren. Ja, ja, det är en svår hetta vi ha nu om dagarna ... och så glädjen till på köpet. Han har en skruf lös, det vill jag svära på.

Sivert. Det vore skada; men det kommer af att studera Hegel. Han har läst för mycken filosofi.

Jägmästaren. Inte ett ord om den saken — allraminst till fru Holmgren. Hon skall gifta sig med honom — förstår du? Efter brölloppet göra hustrurna alltid en mängd små upptäckter. En mer eller mindre gör ingenting till saken. (*Går.*)

Sivert (*tar sig en pris*). Mycket kallblodigt resoneradt! Han har också läst för mycken filosofi! (*Går.*)

Tjuguandra Scenen.

FRITZ. Straxt derefter WILHELM.

Fritz (*i en ny frack*). Det var snart gjordt. Björnarne slog jag ihjel dernere i porten och min ekipering besörjde jag i skräddarbutiken här midt emot. (*Tar fram en liten bundt papper.*) Och nu mina dyrbara reverser och räkningar! På detta sätt söndersliter jag eder, j kärleksbref emellan fan och en fattig själ. Med hvarje bit faller en liten qvarnsten från mitt betyngda hjerta. — Så! nu är jag lättad från all min börda.

Wilhelm (*i sidorummet*). Är det inte Seydels röst jag hör?

Fritz. Hvad fanken? Wahlbergs stämma! ... Hvar är du?

Wilhelm (*som förut*). Instängd här i rummet. Släpp mig ut om du kan.

Fritz (*öppnar dörren*). Hvad vill det här säga? Leker du kurra gömma? Hur fan har du kommit hit?

Wilhelm. Du kommer riktigt som min goda engel. Skaffa mig af med denna förbannade paletå. Jag vill hellre bära den spanska kappan. (*Drar af sig rocken.*)

Fritz. Såå! Ja, det är präktigt väder i dag för dem som gå i skjortärmarna. Jag har sjelf försökt det.

Wilhelm. Du vill väl aldrig låta mig gå hem såhär?

Fritz. Jo, hvarför inte? Tror du att jag en gång till tänker att låna dig kläder? Var det passande ordalag det der, att begagna om min paletå? Se — den har blifvit ordentligt blek af förargelse.

Wilhelm. Men hvad skall jag göra då?

Fritz. Köp dig en frack... så har jag gjort.

Wilhelm. Men jag har ju inga kontanter.

Fritz. Bah! Skulle alla som sakna kontanter gå i skjortärmarna, så skulle det bli ljust på norrbro. Du har kredit.

Wilhelm. Jag, kredit?

Fritz. Du har kredit, säger jag, och jag skall bevisa det. För det första: hvad tycker du om den här fracken?

Wilhelm. Den är utmärkt vacker!

Fritz. För det andra: — priset är 48 riksdaler.

Wilhelm. Ja, det är inte dyrt.

Fritz. För det tredje: (*drar af sig den*) der har du den. Slit den med hälsan och betala mig den, när du får de der 60,000... du vet väl?

Wilhelm. Hvad vill det säga?

Fritz. Det är ett skämt, som helt nyligen kommit på modet ibland kreditorer. Jag fick för en momang sedan låna 1,400 banko på samma vilkor. Fracken sitter för öfrigt utmärkt väl på dig.

Wilhelm (*hastigt*). Tack, Fritz! Tack tills vidare! Jag har blifvit störtad ned till afgrunden och uppdragen till himlen och satt i kammararrest och — Gud vet allt, sedan jag lemnade dig. Jag skall berätta dig alltsammans, så snart jag sjelf får reda på historien, ty ännu vet jag hvarken ut eller in. Hvar är frun?

Fritz. Frun? — Det måtte vara ofvanpå eller inunder. Här bor min onkel!

Wilhelm. Godt! Farväl så länge! (*Skyndar ut.*)

Fritz (*ser efter honom*). Han har således också blifvit galen! Han har blifvit uppdragen till himlen och satt i kammararrest derruppe. Detta hus måtte ha en besynnerlig inverkan på hjernsystemet. (*Tar på sig paletån.*) Seså, nu är jag åter mig sjelf. Ingen skuld — ett par hundra riksdaler i fickan och min gråa paletå om skuldrorna — nu utmanar jag mitt århundrade till kamp. (*Går emot fonden, öppnar dörren, men stannar plötsligt.*) Nej, kan man se! Två stycken små täcka flickor löpa med stormsteg emot den här dörren! Tänkte jag inte det! Knappt hinner jag få min gråa paletå på mig, förr än äfventyr infinna sig. (*Han ställer sig bakom dörren.*)

Tjugutredje Scenen.

LINA. HANNA. FRITZ.

Lina (*springer på tå till dörren på högra sidan.*) Här skall han vara. Annette sa' att hon hade stängt in honom i rummen på den här sidan. (*Tittar genom nyckelhålet.*)

Hanna. Låt mig titta. Gud, hvad jag är nyfiken att få se den gråa paletån. Annette säger att det skall vara en så vacker karl.

Fritz (*afsides*). Hm! — den der Annette tycks ha god smak.

Lina. Ja, vacker skall han vara. Men — usch! — han skall vara så farlig, att han kan förhexa en flicka, bara han ser på henne. — Låt mig titta nu! (*Skuffar Hanna åt sidan.*) Och så skall han kunna tala för sig; — ja, det skall vara alldeles makalöst! Men falsk är han som skummet på vattnet, och uppriktig kärlek vet han inte hvad det vill säga.

Hanna. Det är kanske inte hans skuld. Han har väl inte träffat den rätta ännu; och flickorna nu för tiden å' minsann inte för rara heller. — Ser du honom? (*Skjuter Hanna från nyckelhålet.*) Jo, det skulle min stackars Christoffer veta, att jag står här och tittar efter den grå mannen, som han kallar honom.

Lina. Tänk dig, Hanna! Han ska' förliden afton ha kysst en flicka *midt på gatan.*

Fritz (*har under samtalet smugit sig bakom flickorna och griper nu en med hvardera armen*). Nej, sä illa var det inte. Det var midt på munnen bara! Jag skall visa er hur det gick till! (*Han vill kyssa Lina, hon sätter sig mycket starkt till motvärn.*)

Hanna (*håller handen för ögonen*). Tänk om Christoffer visste detta!

Sång N:o 8.

Mel. af Malmqvist.

1.

Lina.

Släpp mig, släpp mig, bästa herre!

Fritz.

Gif mig nu en kyss eller två!

Hanna.

Frun kan komma!

Fritz.

Nå, dessvärre!
Då jag kysser henne också.
Alltså, nu gif mig kyssen bara!

Lina.

Ack, Herre Gud, nej låt mig vara!

Fritz.

Gif mig en, eljest tar jag mig tre!

Hanna.

Tänk om Christoffer detta fick se!

Lina.

Nej, ni skall hvarken ha en eller tre.

Fritz.

Gif mig nu en, eljest tar jag mig tre!

Hanna.

Tänk om Christoffer detta fick se!

(*Flickorna slita sig lösa ifrån honom och springa*

mot dörren; dock icke fortare än att Fritz hinner före dem. Han spärrar utgången.)

2.

Fritz.

Så! — Ni tänkte att mig svika!

Hanna.

Bästa herre!

Fritz.

Nej, det går ej an!

Lina.

Vi ska' ropa!

Hanna.

Vi ska' skrika!

Fritz.

Jag skall hjelpa er allt hvad jag kan.

(Med half röst.)

Frun! kom då hit!

Hanna *(håller för munnen på honom.)*

Nej, tyst! var stilla!

Fritz *(fattar henne om armen).*

Ser du, jag fick dig fatt, du lilla!
Nå — skall det vara en eller tre?

Hanna.

Gud! om Christoffer detta fick se!

Fritz.

Nå, skall det vara en eller tre?

Hanna.

Gud! om Christoffer detta fick se!

Lina.

Tänk nu om frun skulle detta få se!

(Lina smyger sig ut, men blir stående i den öppna dörren. Hanna sliter sig lös. Fritz förföljer henne

och slår dervid omkull länstolen. I detta ögonblick inträda Clara och Jägmästaren. Hanna springer ut.)

Tjugufjerde Scenen.

JÄGMÄSTAREN. CLARA. FRITZ.

Clara (*vänder sig från Fritz, som hon blott sett på ryggen*). Herr Jägmästare! — Är det der inte vackert? (*Går tillbaka åt venster.*)

Jägmästaren (*hviskande i yttersta förbittring*). Fritz! Fritz! hvad är det du tar dig för, du ohängda galgfågel!

Fritz. Ingenting, bästa onkel. Jag höll bara på att kyssa ett par nätta tjenstflickor.

Jägmästaren. Och det kunde du inte vänta med, ditt vidunder! Nu går hela giftermålet åt fanders!

Fritz. Giftermålet?

Jägmästaren. Ja, ja, ja! Giftermålet just! Hon gaf mig sitt löfte för ett par minuter sedan; men nu är hon i stånd att taga det tillbaka.

Fritz (*afsides*). Aha! gubben vill gifta sig! Det har kommit så långt med honom.

Jägmästaren. Pojke! jag bryter halsen af dig om giftermålet går öfver ända. Du får lof att genast godtgöra din dumhet. Kasta dig der i länstolen. Håll en näsduk för ögonen. Låtsa som om du gråt. Förstår du?

Fritz (*afsides*). Nej, vid Gud, jag det gör; men jag kan gerna lyda honom. Det ser ut att bli roligt, det här! (*Gör som Jägmästaren befallt.*)

Jägmästaren. Du måste försona min lilla Clara. (*Öppnar dörren.*) Clara, min egen söta Clara!

Fritz (*afsides.*) Nej, hör bara så ömt! (*Gnolar*) "Clara, för sista gången!"

Jägmästaren. Kom hit ett enda ögonblick! Det var ett dumt upptåg af honom, men han har svurit att

det skall bli det sista. Han tar lifvet af sig om du inte förlåter honom.

Fritz (*afsides*). Nej, stopp onkel! så långt går jag inte.

Jägmästaren. Var inte för sträng emot honom! Hans helsa är inte så stark att han tål vid det. (*Han drar Clara, mot hennes vilja, in på scenen.*) Kom, mitt barn! Hör du hans snyftningar, hans förtviflan? (*Vid denna replik brister Fritz ut i ett hörbart flinande; Jägmästaren griper honom i kragen och utbrister:*) Nu mördar jag dig, slyngel!

Tjugufemte Scenen.

WILHELM. DE FÖRRA.

Clara. Det är för mycket! (*Vänder sig om och möter dervid Wilhelm.*) Hvad? ni! Hvad betyder allt detta?

Jägmästaren. Hvad vill den der här?

Clara (*till Jägmästaren*). Det var således ett misstag. Det var inte er brorson . . .

Jägmästaren. Hvem? hvad för något?

Clara. Det var inte han, som . . . som . . .

Jägmästaren. Som höll klappjagt efter tjenstflickorna. Var det inte han? (*Pekar på Fritz.*)

Clara. Jo, han var det, men inte er brorson.

Jägmästaren. Han var det, men min brorson var det inte! Brr! vi ä' således förryckta allesammans?

Fritz. Ja visst, har ni inte gjort den upptäckten förrän nu?

Clara (*räcker Wilhelm handen och vänder sig med detsamma till Jägmästaren*). Jag har således gjort honom orätt?

Jägmästaren (*rasande*). Nej, visst inte. Han är allt hvad du beskyllt honom för att vara: en odugling, en spelare, en slösare, en . . . en . . .

Wilhelm. Ni ljuger, min herre! Jag vill se den som kan bevisa någon enda af edra beskyllningar.

Jägmästaren. Såå! Der är en till, som fått sin öfre våning omstökad. Hvem är han, säg?

Fritz (*har emedlertid funnit det af Wilhelm aflemnade kortet på bordet*). Tillåt mig att presentera honom. — Det är min vän, ingeniör Wahlberg.

Clara (*förundrad*). Wahlberg! Men det här kortet, som ni lemnade i förmiddags?

Fritz. Ah! Det har han tagit i fickan på min paletå. Nu begynner det att dagas för mig. (*Till Clara*) Ni är således den sköna okända från Djurgården i går afton?

Clara. Och hvem är ni, min herre?

Jägmästaren. Det är ju Fritz, min brorson; den som du är förälskad i, den som du vill gifta dig med. Har du förlorat synen eller minnet?

Fritz (*till Clara*). Min mamsell eller fru, eller.. ja! tillåt mig, ehuru obekant, att ge er ett godt råd. Då ni har att välja emellan honom och mig, så tag ni Wahlberg till man. Det finns mycket mera stadga i honom än i mig och han är nästan lika så älskvärd som jag, när han får min gråa paletå på sig. Wilhelm! Jag vill vara högsinnad. Jag skänker dig den i bröllopsgåfva. Mera kan jag inte göra för dig.

Clara (*till Wilhelm*). Jag har förnärmat er hårdt, det var en obetänksamhet; men jag ångrar den. Kan jag godtgöra mitt fel — sålunda? (*Hon lyfter långsamt och tviflande sin hand. Wilhelm griper den hänryckt.*) Detta är också en obetänksamhet.

Wilhelm. Men den skall ni aldrig ångra.

Jägmästaren (*griper Fritz om handleden*). Och mina 1,400 riksdaler banko?

Fritz. För dem kan ni vara lugn, onkel; jag utbetalar dem kontant samma dag som jag får de 60,000 . . . ni vet väl.

Slutkupletter.

Mel.: af Söhrling.

1.

Fritz.

Jag gratulerar! Min vän, du begåfvad
Blifvit med fästmö och hemgift också;
Dock tror jag knappast du blifvit förlofvad
Om du ej lånat min grå paletå.

Alla.

Nej, jag tror knappast (jag) (ni) (du) blifvit förlofvad
Om (jag) (ni) (du) ej lånat (din) (hans) (min) grå paletå.

2.

Jägmästaren.

När bakom ljuset man andra vill föra
Händer det lätt att sjelf narr man kan bli;
Det har jag funnit!

Fritz.

Nu kan man höra
Att det ej saknas moral häruti.

Alla.

Det har han funnit. Nu kan man höra
Att det ej saknas moral häruti.

3.

Clara (*villrådig till de andra*).

Hvad skall jag säga?

Fritz (*hviskande*).

Ni icke får glömma
Att be dem ursäkta alla små fel.

Clara (*till publiken*).

Skämtet är slutadt. O, måtte ni dömma
Skonsamt och mildt om vår sång och vårt spel!

Alla.

Skämtet är slutadt. O, måtte ni dömma
Skonsamt och mildt om vår sång och vårt spel!

Svenska Theatern.

N:o		öre.
1.	*Magister Bläckstadius.* Lustspel.	50.
2.	*Läkaren.* Skådespel i 4 akter.	75.
3.	*En födelsedag på gäldstugan.*	50.
4.	*Rika morbror.* Lustspel.	50.
5.	*Engelbrekt och hans Dalkarlar.*	75.
6.	*Stockholm, Westerås och Upsala.*	50.
7.	*Herr Dardanell och hans upptåg på landet.*	50.
8.	*1846 och 1946.*	50.
9.	*Jernbäraren.* Skådespel.	50.
10.	*Hittebarnet.* Lustspel.	50.
11.	*Positivhataren.*	50.
12.	*Jenny eller Angbåtsfärden* Samtl. af A. BLANCHE.	35.
13.	*Mäster Smith,* af J. Jolin.	1: —
14.	*Det Otroliga,* af K Kullberg.	50.
15.	*Femhundra riksdaler banko,* af M. Cramær.	50.
16	*En half million.* Lustspel af dens.	50.
17.	*Symamsellerna,* af dens.	75.
18.	*Barnhusbarnen,* af J. Jolin.	1: 35.
19.	*Bröstkaramellerna,* af dens.	50.
20.	*Flickorna på Söder*	50.
21.	*En revolution i månan*	50.
22.	*Profbladet eller Frihetens lön.*	35.
23.	*Polkander i Stockholm.*	50.
24.	*Carl XII vid Pultava eller Sista resursen.*	50.
25.	*Tidens strid.*	50.
26.	*Polkander och hans fru.*	50.
27.	*Döden Fadder,* af Blanche.	50.
28.	*Komedianterna,* af dens.	50.
29.	*Den politiske kocken,* af dens.	50.
30.	*Flickorna på Norr.*	50.
31.	*Efter 50 år,* af Topelius.	1: 50.
32	*Gustaf Adolf och Seaton*	75.
33.	*En nyårsmorgon i Storkyrkotornet*	35.
34.	*Lilla Apan.* Vådevill.	25.
35.	*En knalleffekt.*	35.
36.	*Örebro fåfänga,* af J. Jolin.	50.
37.	*Hin Ondes gåfva,* af F. Hedberg.	50.
38.	*Min vän löjtnanten,* af dens.	50.
39.	*När man inte har pengar.*	50.
40.	*Också en Profet.*	50.
41.	*Och ändå rör det sig.*	35.
42.	*Fyra dagar af konung Gustaf III:s regering.*	75.
43.	*Tidningsskrifvaren.*	75.
44.	*Läsarepresten.*	75.
45.	*Längtan efter äfventyr.*	75.
46.	*En midsommarnatt i Dalarne.*	50.
47.	*En natt i Falkenberg.*	50.
48.	*En god uppfostran.*	50.
49.	*Aprilnarrit.*	50.
50.	*För sent!*	50.
51.	*I Bohuslänska skärgården.*	50.
52.	*Kusinen eller Studentäfventyret.*	50.
53.	*Blekingsflickan.*	50.
54.	*Tiggarflickan.*	50.
55.	*Den grå paletån.*	50.
56.	*Lefve fåfängan!*	50.
57.	*Nyårsnatten på Mosebacke.*	50.
58.	*Valborgsmesso-aftonen*	75.
59.	*En Hufvudpassion.*	50.
60.	*Huru tiden förändrar*	50.
61.	*Mitt andra Jag,* af Säfström.	50.
62.	*"På Gröna Lund".*	75.
63.	*Hyresgäst och Husegare.*	50.

N:o		öre.
64.	*Tomtegubbarna,* af Hedberg.	5
65.	*Elfjungfrun.*	7
66.	*Min hustru vill så ha det.*	5
67.	*Den Ondes Besegrare.*	7
68.	*En bengalisk tiger.*	5
69.	*Blixt och Dunder.*	5
70.	*Andra Tider, Andra Seder* af X.	5
71.	*Tre för En,* efter Bögh.	5
72.	*Bark, Park och Stark.*	5
73.	*Det höga C.*	5
74.	*Doktorn och Apothekaren.*	5
75.	*"På kärlekens vingar".*	5
76.	*Majorskans krinolin.*	5
77.	*En kopp thé.*	5
78.	*Han reser för att roa sig.*	5
79.	*Den sällsynte ynglingen.*	2
80.	*Allas vår tant.*	5
81.	*Nyårs-Komitén.*	2
82.	*Den resande studenten.*	5
83.	*Den tankspridde.*	2
84.	*Sanningsvännen.*	2
85.	*Calle Glader.*	25
86.	*En gammal gosse*	50
87.	*En svartsjuk tok*	50.
88.	*Ett studentputs.*	25.
89.	*Mamsell Garibaldi.*	25.
90.	*Den svaga sidan.*	50.
91.	*Ett äfventyr i Humlegården.*	50.
92.	*Bror Jonathan.*	50.
93.	*Riksdagsmannen*	25.
94	*Slutbalen.*	25.
95.	*På Hasselbacken.*	25
96.	*Frieri och förställning.*	50.
97	*Mumbo Gumbo-Gonggong.*	50.
98.	*Ung-Hanses dotter.*	1: 25.
99.	*Herre! Var så god och etc.*	50.
100.	*Majkungen.*	25
101.	*Kröningsfesten.*	25.
102.	*När man inte har möbler.*	50.
103.	*Orpheus i underjorden.*	50.
104.	*Slutbalen N:o 2.*	30.
105.	*Ännu en gång "Den svaga sidan"*	25.
106.	*Sällhet på flaskor.*	25.
107.	*Carl Sabelträff och hans rivaler.*	25.
108.	*Trollflaskan.*	50
109.	*Frun af stånd och frun iståndet.*	75.
110.	*Malins korgar,* af A. Säfström.	25.
111.	*Sven och liten Anna.*	50.
112.	*Aldrig för sent.*	75
113.	*Två unga löjtnanter.*	25.
114.	*Inte en smula jaloux.*	25.
115.	*Ulla skall på bal.*	25.
116.	*Giftbägaren.*	75.

Särskildt utgifne äro:

Sommaräfventyr på Djurgården.	35.
Homœpatisk kur.	35
Min lyckliga stjerna, af Scribe.	50.
Maskeraden i vindskammaren.	50.
Studenten och hans älskarinna.	35.
Amuletten eller Ett paradis på vinden.	35.
Lilla Bertha.	50.
Min hustrus andre man.	50.
Malins bröllop, af Säfström.	35.
Rosen på Kungsholmen.	35.
Dottersonen.	50.
Grannarne, af Blanche.	35.
Nipperboden, af Säfström.	35.